

Zagadnienia na egzaminy dyplomowe_od 2026 roku

Licencjat

1. Co to jest język?
2. Tekst i jego definicje.
3. Kryteria tekstowości.
4. Kohezja a koherencja.
5. Części mowy a części zdania.
6. Typy rozwinięcia tematu.
7. System językowy a użycie systemu.
8. Gatunek a rodzaj tekstu.
9. Współczesne teorie przekładu (min. 2).
10. Ekwiwalencja a adekwatność w przekładoznawstwie.
11. Rodzaje tłumaczeń ustnych i pisemnych.
12. Wkład wybranych językoznawców w rozwój dyscypliny (min. 3):
 - Ferdinand de Saussure
 - Noam Chomsky
 - Karl Bühler
 - Roman Jakobson
 - Edward Sapir
 - Charles Pierce
 - John L. Austin
 - John Searle
 - George Lakoff
13. Wkład wybranych przekładoznawców w rozwój dyscypliny (min. 3).
14. Cechy języka naturalnego.
15. Wymień przykłady subdyscyplin lingwistyki i krótko opisz, czym się zajmują (min. 4).
16. Wymień trzy kategorie znaków według Charlesa Pierce'a, opisz je krótko i podaj przykłady dla każdej kategorii.
17. Opisz cechy znaku językowego, scharakteryzuj model znaku według Ferdinanda de Saussure'a.
18. Jakie trzy aspekty języka wyróżnia Ferdinand de Saussure? Wyjaśnij je krótko.
19. Scharakteryzuj krótko założenia strukturalizmu.
20. Opisz funkcje języka zgodnie z modelem Karla Bühlera.
21. Opisz funkcje języka w modelu komunikacyjnym Romana Jakobsona.
22. Co rozumie się pod pojęciem pragmatyki w językoznawstwie?
23. Czym jest akt mowy? Z jakich elementów się składa?
24. Opisz 5 rodzajów aktów mowy.
25. Czym zajmuje się lingwistyka kognitywna?
26. Czym jest tłumaczenie? Przedstaw wybrane definicje przekładu oraz omów krótko historię rozwoju translatoryki.
27. Na czym polega różnica między tłumaczeniem pisemnym a ustnym?
28. Jakie kompetencje powinien posiadać profesjonalny tłumacz?
29. Omów teorię ekwiwalencji i braku ekwiwalencji w przekładzie.
30. Przedstaw teorię skoposu i jej znaczenie dla praktyki tłumaczeniowej.
31. Przedstaw koncepcję domestykacji i egzotyzacji.

32. Omów najczęściej stosowane techniki tłumaczeniowe.
33. Czym jest tłumaczenie audiowizualne? Porównaj napisy, dubbing i voice-over.
34. Jak wykorzystuje się sztuczną inteligencję w pracy tłumacza?

Magister

1. Czym jest tłumaczenie? Przedstaw wybrane definicje przekładu oraz omów krótko historię rozwoju translatoryki.
2. Omów teorię ekwiwalencji i braku ekwiwalencji w przekładzie.
3. Wyjaśnij różnicę między ekwiwalencją formalną i dynamiczną.
4. Przedstaw teorię skoposu i jej znaczenie dla praktyki tłumaczeniowej.
5. Eugene Nida i jego wkład do rozwoju translatoryki.
6. Przedstaw koncepcję Lawrence'a Venutiego dotyczącą domestykacji i egzotyzacji.
7. Czym różnią się metoda, strategia i technika tłumaczeniowa?
8. Omów najczęściej stosowane techniki tłumaczeniowe.
9. Czym jest tłumaczenie audiowizualne?
10. Porównaj napisy, dubbing i voice-over.
11. Porównaj tłumaczenie konsekutywne i symultaniczne.
12. Czym jest tłumaczenie maszynowe?
13. Czym jest CAT (Computer-Assisted Translation)?
14. Jak wykorzystuje się sztuczną inteligencję w pracy tłumacza?
15. Jakie są zalety i ograniczenia dużych modeli językowych (LLM) w tłumaczeniu?
16. Jak zmienia się rola tłumacza w dobie sztucznej inteligencji?
17. Co rozumie się przez przekład i jakie funkcje pełni przekład w komunikacji międzykulturowej?
18. Jakie czynniki wpływają na decyzje translatorskie i jakie strategie przekładu Pan/Pani zna?
19. Na podstawie jakich kryteriów wybiera się określoną strategię przekładu?
20. Jaką rolę odgrywają ekwiwalencja i adekwatność w procesie przekładu?
21. Co rozumie się przez przekład kulturowy i dlaczego przekład kulturowy jest czymś więcej niż przekład językowy?
22. Jaką odpowiedzialność ponosi tłumacz/tłumaczka w procesie transferu kulturowego i które elementy kulturowe sprawiają tłumaczom największe trudności?
23. Czy kulturę można przełożyć w pełni? Proszę o uzasadnienie odpowiedzi.
24. Jak rozumie Pan/Pani nieprzekładalność? Proszę przeanalizować dwa pojęcia uwarunkowane kulturowo pod kątem ich przekładalności. (np. Schadenfreude, Gemütlichkeit, Feierabend lub Willkommenskultur)
25. Czy nieprzekładalność jest cechą samego słowa, czy powstaje dopiero w procesie komunikacji? Proszę podać przykłady polskich wyrazów, które uważa Pan/Pani za trudne lub niemożliwe do przełożenia na język niemiecki, i uzasadnić swoje stanowisko.
26. Co rozumie się przez transkreację? Czym transkreacja różni się od przekładu? Kiedy zastosowanie transkreacji jest zasadne? Gdzie leżą granice transkreacji?
27. Czy transkreacja jest jeszcze przekładem? Uzasadnij swoje stanowisko.

28. Jakie cechy charakterystyczne ma przekład literacki? Jaką rolę odgrywają styl, rytm i metafory w przekładzie literackim?
29. Jak należy postępować z ironią i humorem w tekstach literackich? Czy tłumacz może być kreatywny? Gdzie leżą granice tej kreatywności?
30. Dlaczego humor i ironia są uznawane za szczególnie trudne do przetłumaczenia? Jaką rolę odgrywają gry słowne w przekładzie? W jaki sposób przetłumaczył(a)by Pan/Pani dowcip lub grę słowną na potrzeby innej kultury?
31. Co rozumie się przez framing? Jakie są teoretyczne podstawy koncepcji framingu?
32. Jak powstają ramy interpretacyjne (frames)? Jaką rolę odgrywa framing w dyskursie politycznym i medialnym? Czy to samo słowo może aktywować różne ramy interpretacyjne? Wyjaśnij na przykładzie.
33. Co rozumie się pod pojęciem *dyskurs* w kontekście *lingwistyki dyskursu*? Jak z perspektywy lingwistyki dyskursu powstaje znaczenie?
34. Jaką rolę odgrywają media w konstruowaniu rzeczywistości społecznej? Jakie funkcje pełnią uczestnicy (aktorzy) dyskursu?
35. W jaki sposób dyskursy zmieniają znaczenie słów? Jaka jest relacja między językiem a władzą?
36. Co rozumie się przez perswazję? Jakie środki językowe służą perswazji i czym różni się informowanie od perswazji?
37. Jakie funkcje pełnią słowa roku? Dlaczego można je uznać za konstrukcje dyskursywne? Jaką rolę odgrywają framing, perspektywizacja i perswazja przy wyborze słowa roku?
38. Jakich różnic oczekuje Pan/Pani między niemieckimi i polskimi słowami roku oraz jaką rolę odgrywają media i instytucje w ich kreowaniu?
39. Czym jest prosty język (Einfache Sprache)? Jakie reguły językowe charakteryzują prosty język i w jakich obszarach jest stosowany?
40. Jakie trudności pojawiają się przy przekładzie tekstów naukowych na prosty język (Einfache Sprache)?
41. Jakie cechy charakteryzują język mediów i jakie funkcje pełni on w dyskursie publicznym?
42. Jaką rolę odgrywają media w konstruowaniu rzeczywistości społecznej?
43. W jaki sposób medialne formy komunikacji wpływają na znaczenie wyrażen językowych?
44. Co rozumie się przez multimodalność? Dlaczego w mediach znaczenie często powstaje dopiero dzięki współdziałaniu różnych modalności?
45. Jakie funkcje pełnią obrazy, nagłówki, typografia i układ graficzny w konstruowaniu znaczeń?
46. Jaką rolę odgrywają media w konstruowaniu i rozpowszechnianiu wiedzy? Jak scharakteryzował(a)by Pan/Pani pojęcie wiedzy zmediatyzowanej?